

Jad Vasem Yad Vashem
VILÁG IGAZA KITÜNTETETTEK
RIGHTEOUS AMONG THE NATIONS
2015

Yad Vashem יד ושם
Jerusalem

חסידי אומות עולם

Jad Vasem Yad Vashem
VILÁG IGAZA KITÜNTETETTEK
RIGHTEOUS AMONG THE NATIONS
2015

„AKI MEGMENT EGY ÉLETET, EGÉSZ VILÁGOT MENT MEG.”

TALMUD

A náciak milliók támogatásától függtek, hogy milliókat legyenek képesek meggyilkolni. Azon kevés zsidók között, akik túléltek a holokausztot, sokan elsősorban saját leleményes kezdeményező-képességüknek köszönheték életüket, míg mások, igaz emberek, barátok, szomszédok, de gyakran teljesen ismeretlen személyek segítették őket.

A jeruzsálemi Jad Vashem Intézet az izraeli parlament, a Knesszet 1953-as törvénye alapján adományozza a „Világ Igaza” kitüntetést azoknak, akik zsidó életet mentettek meg a vészidőszak idején. Az izraeli Legfelsőbb Bíróság bírójának az elnöke annak a közszemélyiségekből álló bizottságnak, amely tényekkel igazolja, hogy a megmentők önszántukból, a németek vagy szövetségeseik fennhatóságai alatt levő területeken, a szabadságukat, biztonságukat vagy életüket veszélyeztetve bármiféle ellenszolgáltatás nélkül cselekedtek.

”WHOEVER SAVES ONE LIFE IS AS THOUGH HE HAD SAVED THE ENTIRE WORLD.”

TALMUD

Nazis were dependent on millions of people's support to be able to murder millions of people. Among few Jews who survived the Holocaust there were quite a lot who could save their lives by using their own ingenious initiative, whilst others had been rescued by righteous people, friends, neighbors and very often by strangers.

The Jerusalem Yad Vashem Institute and the Israeli Parliament, the Knesset have been awarding the medal of "The Righteous Among the Nations" – based on a law, passed by the Parliament in 1953 – to, who had rescued Jews' life during the Holocaust. The judge of the Israeli Supreme Court is the president of the committee, which provides facts to prove that the rescuers voluntarily and without any compensation acted – risking their freedom, security and life in territories under the Germans' or their allies' authority.

ŐEXC. ILAN MOR, IZRAEL ÁLLAM NAGYKÖVETÉNEK KÖSZÖNTŐJE

Tisztelt Dr. Pintér Sándor Miniszter Úr!
Tisztelt Miniszterek!
Tisztelt Képviselők!
A Zsidó Közösség Igentisztelt Vezetői!
Excellenciás Urak és Hölgyek!
Kedves Vendégek!
Hölgyeim és Uraim, Kedves Barátaim!

Ismét összegyűltünk, hogy lerójuk tiszteletünket és megemlékezzünk azokról, akik a Soá, a Holokauszt, az üldöztetés és tragédiák időszaka alatt az igazság pillanatában nem maradtak tétlének.
E bátor magyarok saját életüket, szabadságukat és testi épségüket kockáztatva szembeszálltak a nációkkal és magyar kollaboránsaikkal. Az élet szentségét tiszteletben tartva kiálltak zsidó felebarátaik mellett.

Hölgyeim és Uraim, Kedves Barátaim!

Mi, az izraeli túlélők, nem felejtkeztünk el a megmentőkről.
Rendkívüli bátorságuk elismeréseként Izrael Állam és a jeruzsálemi Jad Vasem Intézet a Világ Igaza kitüntetését adományozza nekik.
Megtiszteltetés számomra, hogy az Intézet nevében Magyarország belügyminiszterével együtt átadhatom ezeket az okleveleket és kitüntetéseként e nyolc nagyszerű embernek, akik a zsidóság és Izrael Állam barátai.

Hölgyeim és Uraim!

Európa nagy utat tett meg a Soá rémtettei óta. Bár már nem 1939-et írunk, de a szabadság ismét veszélyben forog. Iszlamista szélsőségesek masíroznak végig a Közel-Keleten és Észak-Afrikán, miközben Európában és máshol is ősi, ám mégis új kihívásokkal kell szembenéznünk.
Az antiszemitizmus és dühödt Izrael-ellenesség mellett más pusztító erejű, gonosz erők is újraéledtek Európa-szerte különböző kontextusokban, eltérő ideológiák képében. Miközben ezek az aljas szélsőségesek a civilizáció szerkezetének szétszaggatásával fenyegetnek, a zsidóságot is ellenségnek tekintik, és fizikai megsemmisítésére áhítoznak.
Az antiszemitizmus által képviselt elvakult gyűlölet széles körben terjed, az utcai bandák brutalitásától az internetes zaklatók csoportjaiig.

A technika olyan eszközöket teremtett, amelyek jó és gonosz célra egyaránt használhatóak.

Ezt a zsidók és Izrael Állam elleni régi, esztelen gyűlöletet látjuk újraéledni mindig, amikor valaki azt kérdezi, hogy mivel érdemelte ki a zsidóság, ami vele történik? Nem szabad elhinnünk, hogy az antiszemitizmus oka olyasvalami, amit a zsidók tesznek, mondanak vagy hisznek.

Jonathan Sacks rabbi, az Egyesült Királyság volt főrabbija ezt a jelenséget a következőképpen magyarázta:

„A zsidókat utálják azért, mert gazdagok, és azért, mert szegények, mert kapitalisták és mert kommunisták, mert hagyománykövetők és mert gyökértelen kozmopoliták, mert maguknak valók és mert mindenhol ott vannak.” Sacks rabbi végkövetkeztetése, hogy az antiszemitizmus „nem eszme, hanem vírus”.

Hölgyeim és Uraim!

Egy vírussal nem lehet tárgyalni: hanem azt el kell pusztítani.
Éppen ezért elfogadhatatlan az antiszemitizmus eltűrése vagy racionalizálása.
A zsidók, és csak a zsidóságnak a nagyhatalmú, hűtlen és aljas törzsként való feltűntetése pontosan az, aminek látszik: a klasszikus antiszemitizmus újrafogalmazása.

Legyünk őszinték: Izrael Állam legitimitásának megkérdőjelezése pusztán ürügyet szolgáltat az efféle előítéleteknek.

A zsidógyűlölködők így anélkül adhatnak hangot az utálkozásnak, hogy publikusan vállalniuk kellene az antiszemitizmus szégyenét.

Hölgyeim és Uraim!

A tény, hogy újra fellángolt a zsidóság és Izrael gyűlölete, valamint megnövekedett az ilyen indíttatású támadások száma, nem pusztán a zsidó közösségekre jelent veszélyt. Ez a jelenség a világon mindenhol fenyegetést jelent a demokrácia, szabadság, egyenlőség és a pluralizmus elveire.

Még most, hetven évvel a Holokauszt után is eleven szégyenfoltként él az antiszemitizmus az európai földrészen.

Ám Európa nem csupán egy hely, hanem egy eszme is: a liberális elveket, toleranciát és nyitottságot hirdető demokratikus jogállamok ideája.

Az EU vezetőinek el kell fogadniuk, hogy az antiszemitizmus nem pusztán ideológia, hanem egy vírus, és **kötelességük** küzdeni ellene.

Az állampolgároknak tartoznak ezzel a felelősséggel, feltéve, hogy meg akarják védeni országaikat és saját elveiket. Ezeket az elveket súlyos küzdelmek árán harcolták ki az évszázadok során.

E harc kulcsfontosságú volt abban, hogy Európa azzá vált, ami ma, és ugyanilyen lényeges ahhoz, hogy olyan legyen a jövőben, amilyen szeretne lenni.

Hölgyeim és Uraim!

Láttuk, miféle gonoszságra képes az emberiség.

Fel kell ismernünk ezeket a figyelmeztető jeleket, és gyorsan, határozottan cselekednünk kell ellenük. Nem maradhatunk némák, amikor szembesülünk velük, **de ami még fontosabb, nem szabad megadnunk magunkat a közönynek.** Edmund Burke szavaival:

„A gonosz diadalához csak annyi kell, hogy a jók tétlenek maradjanak.”

A Világ Igazai több mint hetven évvel ezelőtt Magyarországon és Európa más részein is cselekedtek, és azt tették, ami helyes.

Erre éppúgy nagy szükség volt akkor, mint most.

Társadalmunkban az efféle hősök szerepe egyedülálló, **mivel ellenálltak a közönynek.**

Mindegyikük története példát mutat az utánuk következő generációknak abból, hogy miként változtathatjuk meg a világot, és hogyan maradhatunk emberek akkor is, amikor ez szinte lehetetlennek tűnik.

Ezek a példaképek segíthetnek abban is, hogy a tanítók felelősségre neveljenek, így gátat vetve a gyűlölet és erőszak terjedésének, segítve a rasszizmus, idegengyűlölet és az üldöztetés jeleinek felismerését, valamint az ezekkel szembeni nyílt, hatékony fellépést.

Ugyanakkor az erkölcsi nevelés felelőssége nem csupán a tanárok vállán nyugszik.

A politika, gazdaság és társadalom vezetőinek is felelősséget kell vállalniuk az erkölcsi és etikai normák alakítása és képviselése terén, így a Holokauszt tanulságainak életben tartásában is. A Világ Igazainak tetteire erkölcsi irányítúként tekinthetünk, és észben kell tartanunk, hogy azok, akik elfeledik a történelmüket, vagy nem képesek tanulni belőle, arra kárhozzatnak, hogy megismételjék azt.

Hölgyeim és Uraim!

A mai napon azokról a bátor magyarokról emlékezünk meg, akiknek a Világ Igaza kitüntetést adományozzuk.

Ezzel a ceremóniával a zsidó nép nevében teljesítjük Izrael kötelességét, és tisztelgünk azok előtt, akik magukat is veszélyeztetve zsidó emberek életét mentették meg.

Ma az emberi szellem diadalát ünnepeljük a gonosz fölött, és ismételten kihangsúlyozzuk, hogy még a legnehezebb időkben is lehetséges embernek maradni és kiállni az emberiség értékei mellett.

Az évek sokaságának távlatából a Világ Igazaira továbbra is ragyogó csillagként kell tekintenünk, amely az emberségesség mennyei fényét hozza el. E sarkcsillag világította meg az utat azokban a sötét időkben, amikor az emberi méltóságot sárba tiporták.

A mai alkalom mindannyiunkat emlékeztesse arra, hogy az antiszemitizmus, rasszizmus vagy igazságtalanság bármilyen apró vagy súlyos példájával is találkozunk, nem szabad semmibe vennünk, feladnunk a küzdelmet és némának maradnunk.

Feleljük a hangunkat. Tanítani és nevelni fogjuk embertársainkat. Szembe fogunk nézni a gyűlölettel.

Mások szenvedését átérezve végül győzedelmeskedni fogunk.

Köszönöm a figyelmüket.

GREETING OF H.E. ILAN MOR, AMBASSADOR OF THE STATE OF ISRAEL

Hon. Minister, Dr. Sandor Pinter,
Ministers,
Members of Parliament,
Distinguished Leaders of the Jewish Community,
Excellences,
Distinguished Guests
Ladies and Gentlemen, Dear Friends,

Once again we have gathered here today to pay tribute and honor those Hungarian people from all walks of life, who during the SHOA – the Holocaust, a time of persecution and great tragedy, did not look the other way at the moment of truth.

These brave Hungarians, while risking their own safety, freedom and lives, stood up against the Nazis and their Hungarian collaborators, upheld the sanctity of life, and stood by their fellow Hungarian Jewish men and women's side.

Ladies and Gentlemen, Dear Friends,

We, the survivors in Israel, have not forgotten the rescuers. In recognition of their extraordinary courage, they are being recognized as the "Righteous Among the Nations", presented by the State of Israel and Yad Vashem.

I take pride in having the joint honor together with the Minister of the Interior of Hungary, to present the certificates and medals of the Yad Vashem Institute in Jerusalem, to these 8 dear people who are also friends of the Jewish people and the State of Israel.

Ladies and Gentlemen,

Europe has come a long way from the horrors of the SHOA. Today is not 1939, but freedom is once again under attack. The radical Islamists are marching across the Middle East and North Africa.

Elsewhere and also across Europe, we face challenges that are both age old but at the same time quite new.

Destructive and deadly evil forces, which include vicious rising anti-Semitism, coupled with vicious anti-Israeli sentiment, re-appear in different contexts and ideologies across Europe.

While these insidious extremists threaten to destroy the fabric of civilization itself, once again, the Jews are being regarded also as the enemy and are being threatened with physical annihilation.

The blind hatred of anti-Semitism spreads and encompasses all, be it in the brutal behavior of the street mob or the online cyber mob.

Technology has enabled the creation of platforms for good, but also for evil.

When Jews are being asked: "What have they, the Jews, done to make this happen to them?" we witness again how this ancient and unreasoned hatred against the Jews and the State of Israel raises its head.

We must not make the mistake of thinking that anti-Semitism exists because of what Jews do, what they say or what Jews believe.

Rabbi Jonathan Sacks, the former Chief Rabbi of the UK explained:

"Jews have been hated because they were rich and because they were poor; because they were capitalists and because they were communists; because they believed in tradition and because they were rootless cosmopolitans, because they kept to themselves and because they are present everywhere. Anti-semitism, Rabbi Sacks concluded, "is not a belief but – a virus".

Ladies and Gentlemen,

One cannot negotiate with a virus – one must eradicate it.

This is why we must never excuse or rationalize anti-semitism.

Singling out Jews, and only Jews as: powerful, tribal, disloyal and devious, should be seen for what it is: a restatement of classical anti-semitism.

And – let us be very frank – delegitimization of the State of Israel is nothing more than a pretext for this prejudice.

It can be a way for those who hate Jews to express their hatred without suffering the shame of being publically identified as anti-semites.

Ladies and Gentlemen,

The renewed hatred of Jews just because they are Jews, as well as anti-semitic and anti-Israeli attacks, is not only a threat to the Jewish communities; it is a threat to the basic ideas of democracy, freedom, equality, and pluralism everywhere. Even today, 70 years after the Holocaust, anti-semitism remains a living stain on the soul of the European continent.

But Europe is not just a place; it is an idea – of "rights-respecting" democracies which reflect liberal ideas, tolerance and openness.

The leaders of the EU countries must embrace the truth that anti-semitism is not "just" a belief but a virus, and fighting it, is **their duty**.

It is a duty which they owe their citizens; and specifically, if they want to protect their countries and defend their own values. These are values that have been fought for and earned after paying a very heavy price throughout the past centuries.

Doing so is essential to what Europe has been what it is today, and what it foresees itself to be in the future.

Ladies and Gentlemen,

We have seen what the evil man is capable of.

We must acknowledge these warning signs and act swiftly to stand up against them, refuse to be silent when we see and hear them, and **most importantly – we must refuse to submit to indifference**. Edmund Burke said:

"The only thing necessary for the triumph of evil is for good men to do nothing".

More than 70 years ago, the Righteous Among the Nations in Hungary and elsewhere in Europe acted and did the right thing.

It was needed then, as much as it is needed now.

In our civil societies those heroes have an indispensable role to play, **in the effort of not submitting to indifference**.

Each and every one of their personal stories sets an example for future generations on how to make a difference, and how to be a human being in difficult, maybe even impossible times.

These inspiring role models can and should also help educators teach about our responsibilities to act as a barricade against social hatred and violence, to identify racism, xenophobia and persecution, and to deal actively with them openly and effectively.

Of course, the responsibility for moral education rests not only upon teachers.

Political, economic and social leaders must also assume responsibility for shaping and implementing moral norms, ethical standards and in particular – implementing the lessons of the Holocaust. The deeds of the Righteous Among the Nations should be used as a moral compass – while bearing in mind that those, who do not remember their past and do not learn from it, are doomed to repeat it.

Ladies and Gentlemen,

This day is dedicated to those courageous Hungarians who were recognized as "Righteous Among the Nations".

With this ceremony we fulfil Israel's obligation on behalf of the Jewish people, to acknowledge, honor and salute, those who chose to endanger themselves while attempting to rescue Jews.

Today we celebrate the triumph of the human spirit over evil, and emphasize again, that a person was, and still is – capable of defending and maintaining human values in the most difficult of times.

From the distance of many years, the image of the "Righteous Among the Nations" must continue to be seen as a bright star that sheds light in the heavens of humanity. A Northern Star which lights the way during dark periods where human dignity was trampled on.

Let this ceremony today be a reminder to all of us, of our permanent obligation not to ignore, not to give up and not to be silent when we see incidents of anti-semitism, racism or injustice – be they minor or grave.

We will speak out. We will educate. We will not look the other way.

We shall be sensitive to the suffering of others, and at the end we shall win.

Thank you.

DR. PINTÉR SÁNDOR, MAGYARORSZÁG BELÜGYMINISZTERÉNEK KÖSZÖNTŐJE

Tisztelt Nagykövet Úr!
Tisztelt Kitüntetettek és Meghívottak!
Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Magyarországon 1995 óta hagyomány, hogy a Világ Igaza magyar kitüntettjeit hősiek, bátor helytállásukért a Bátorságért Érdemjelben részesítjük. Idén kilencedik alkalommal ért az a megtiszteltetés, hogy átadhatom az elismeréseket, egyben fejet hajthatok a mostani, valamint a korábbi kitüntetettek példamutató bátorsággal párosuló, őszinte embersége előtt.

Külön szeretném megköszönni a jeruzsálemi Jad Vasem Intézet, valamint a Holocaust Közalapítvány munkáját. E két szervezet munkatársai a vézskorszakban meggyilkolt emberek emlékének életben tartása, nevük, sorsuk felkutatása és megörökítése mellett kiemelten foglalkoznak az üldözött emberek egykori mentőivel, támogatóival.

Ma, több mint hetven évvel a történetek után azokra a bátrakra emlékezünk, akik életük kockáztatásával, gyakran feláldozásával mentettek zsidó embereket és mindenkit, aki arra rászorult. Azokra emlékezünk, akik nem fordították el a fejüket, és bátran kiálltak az üldözöttek mellett. Nem hagyták megfélemlíteni magukat, és tétlenségükkel nem kívántak egy szörnyű korszak bűnrészesévé válni. Nem voltak restek, és megmutatták, hogy egyszerű emberek mit tehetnek az embertársaikért. Máig érvényes példát adtak nekünk, amikor a halálra szánt embertársaikat bújtatták. Példát adtak a ma és a jövő nemzedéke számára egyaránt.

De emlékezünk azokra is, akiket megmentettek. Azokra, akiknek elvették a megélhetését, akiket az élet peremére szorítottak. Azokra, akik rengeteg szenvedés után végül megmenekültek és folytathatták az életüket.

Ma is van feladatunk! Kötelességünk, hogy fellépjünk minden olyan törekvéssel szemben, ami veszélyezteti a demokratikus társadalmat. Nem tűrhetjük és nem is tűrjük, hogy bárkit etnikai vagy vallási hovatartozása okán megbélyegezzenek, megalázzanak vagy bántalmazzanak. A kormánynak már hivatalba lépésekor, 2010-ben egyértelmű álláspontja volt, hogy minden szélsőséges megnyilvánulást vissza kell szorítani. Ennek érdekében meghirdettük a zéró tolerancia politikáját. A mi feladatunk és a mi küldetésünk, hogy megakadályozzuk a holokauszt idején történetek megismétlődését.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A német nácik álltak megszállt Magyarország 1944-ben tanúsított tétlensége, majd a nyilas kormány idején tanúsított magatartása elfogadhatatlan. A magyar állam soha többé nem engedheti el egyetlen polgára kezét sem. Kötelessége megvédeni minden állampolgárát a gyilkos szándékoktól, a külső ellenségtől és a belső árulástól egyaránt. Magyarország lakóinak döntő többsége egyetért velünk, és elfordul azoktól, akik követik vagy támogatják az antiszemita, rasszista, gyűlöletkeltő, másokat kirekesztő eszméket. Minél nagyobb összefogással, együtt az emberség és az erkölcs mentén cselekedve biztosíthatjuk, hogy az életünk és országunk a jövőben békés és sikeres legyen.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

GREETING OF DR. SÁNDOR PINTÉR, MINISTER OF INTERIOR OF HUNGARY

Dear Mr Ambassador,
Dear Awardees and Guests, Ladies and Gentlemen,

In Hungary it has been a tradition since 1995 to award the "Righteous Among the Nations" with the "Medal for Bravery" for their heroic and brave actions.

It is the ninth time this year that I have the honour to present these awards, and I salute all those who have received the title, now or before, for their exemplary courage and true humanity.

I would like to say special thanks to the Jad Vasem Institute of Jerusalem and the Holocaust Public Foundation for their work. People involved with these organisations have made all the effort to maintain the memory of individuals killed during the holocaust and to search for, and to keep record of their names and their fate, especially those rescuing or helping the persecuted ones.

Today, more than seventy years after the events, we are remembering those courageous people who risked or even sacrificed their lives to rescue Jewish people and everyone who needed.

We remember those who did not turn away their heads and bravely stood by the persecuted. They had not let themselves be intimidated and did not want to become accomplices of a terrible era with their idleness. They were not slothful, and have shown what ordinary people could do for their fellows. They have shown us an example that is still valid when they hid their peers sentenced to death. They have given example for both today's and future generations.

However, we also remember for those who had been rescued. Also for those who were deprived of their livelihoods and were extruded the margin, and for those who finally escaped and could continue their lives after so many suffering.

We have duty today, as well. We must to curb all the attempts endangering democratic society. We cannot and are not willing to let anyone to be stigmatized, humiliated or harmed on grounds of ethnic origin or religion any more. At the time of its inauguration, in 2010, our Government has decided to drive back every extremist manifestation in particular. This is the goal for which we have announced the policy of zero tolerance. Our duty and mission is to not let those events repeat themselves that had occurred during the holocaust.

Dear Ladies and Gentlemen,

The idleness of the German Nazi-occupied Hungary in 1944, and its behaviour under the government of the Arrow-Cross Party is unacceptable. The Hungarian State is not to let down any of her citizens. Its duty is to protect all of her citizens from the murderous intentions, from the external enemies and internal betrayals as well. The vast majority of the inhabitants of Hungary agrees with us and turns away from those who follow or promote anti-Semitic, racist, hateful, and exclusionary ideas. The bigger is the unity in this issue, together, acting in compliance with humanity and morality, can we ensure peace and success for our lives and country in the future.

Thank you for your kind attention!

MEGMENTŐ: Mózsza Ödön, Ács András és Julianna és lányuk Margit, Csáki Katalin

MEGMENTETTEK: Rozinger Imre és felesége Lili, fiúk Péter és lányuk Vera, a Ladányi házaspár, Rozinger Lili szülei és Goldstein Sándor

1944 márciusában Németország megszállta Magyarországot. Az elkövetkező hónapban gettókat létesítettek Magyarország szerte, ahol összegyűjtötték a zsidókat mielőtt Auschwitzba deportálták őket. A hatóságok által kinevezett vezető Monoron ismert és nyíltan antiszemita volt. Sürgette a gettó megépítését, hogy a helyi és a környező település zsidóságát bezárhassa. 1944 júniusában a gettó megszüntetéséről született döntés. Egy pár nap erejéig a zsidókat az üres téglagyár épületében gyűjtötték össze, ahonnan három transzporttal Auschwitzba küldték őket.

A város lakossága részéről mindössze két bűjtatási, mentési eset történt, valamint két fő könyörületből ételt adott a bezárt zsidóknak. Másik oldalról azonban nagy számban voltak olyan helyiek – pontos számuk nem ismert, akik kirabolták a zsidók hátrahagyott otthonait. A gettó felszámolása alatti felfordulás közepette, özvegy Csáki Katalin, aki a közelben lakott, nagy találékonyságról téve tanúbizonyságot kimenekítette Goldstein Sándort a gettóból és a padlásán rejtette el.

Amikor Mózsza Ödön a gettó felszámolásának híréből hallott, leleményes módon -, parasztruhába öltöztetve kimenekítette a Rozinger családot a gettóból és házában bűjtatta el őket. Rövid idő elteltével aggódni kezdett, hogy valamelyik szomszédja feljelenti őt a helyi hatóságoknál. A fiatal Ács Margit segítségével az összes bűjtatottat Budapestre menekítette, majd onnan egy Monor közeli elhagyatott tanyára. A tanya tulajdonosa Ács András sokkal korábban megígérte Rozingernek, hogy szükség esetén elbűjtatja őt és családját. Az Ács család odaadón gondoskodott a bujkálókról és minden szükségletükről.

1944 novemberében a szovjet csapatok elfoglalták a környéket és a bujkálók szabadon előjöhetnek. Rozinger visszatért otthonába és meglepődve vette észre, hogy kifosztották, és még a bútorait is elvitték a fosztogatók. Senki nem felügyelte a zsidók elhagyott otthonait, amelyeket a helyi lakosok elfoglaltak, mivel senki nem tért vissza Auschwitzból.

A megmentők saját életük kockáztatásával, humanitárius érzelmektől vezetve mentették meg a zsidókat a biztos haláltól, ellenszolgáltatás nélkül.

2014. június 10-én Mózsza Ödönt, Ács Andrást, feleségét Juliannát és lányukat Ács Margitot a Jad Vashem Intézet a Világ Igaza kitüntetéssel jutalmazta.

Mivel nincs tudomásunk még élő rokonról, ezért Mózsza Ödön és Csáki Katalin posztumusz kitüntetését a jeruzsálemi Jad Vashem Intézetben őrzik.

Ács András, felesége Julianna és lányuk Kiss Margit posztumusz kitüntetését Margit fia, Kiss András veszi át.

RESCUERS: András and Julianna Ács, their daughter Margit, Ödön Mózsza, and Katalin Csáki

THE RESCUED: Imre Rozinger, his wife Lili, their son Péter and daughter Vera, Mr. and Mrs. Ladányi, Rozinger Lili's parents, and Sándor Goldstein

In March 1944, Germany invaded Hungary. During the months that followed, ghettos were established all around Hungary. Jews were rounded up and moved to these places before being deported to Auschwitz. The local leader appointed by authorities in Monor was openly anti-Semitic, and hastened the construction of the ghetto so he could inter Jews from the town and the surrounding area. In June 1944, it was decided that the ghetto would be closed. The resident Jews were first taken to a nearby derelict brick factory, then boarded trains bound for Auschwitz.

Only two rescue attempts were made, and there were just two people who gave the incarcerated Jews food out of compassion. Conversely, there were many locals, their exact numbers unknown, who looted the Jews' abandoned homes. Thinking quickly, Katalin Csáki, a local widow rescued Sándor Goldstein during the turmoil caused by the liquidation of the ghetto, and hid him in her attic.

When Ödön Mózsza heard about the events at the ghetto, he demonstrated his resourcefulness by dressing up the Rozinger family as peasants, rescuing them, and hiding them in his home. However, later he started worrying that the neighbors would report him to the authorities. With the help of a girl, Margit Ács, he took the group of rescued to Budapest and then to an abandoned homestead near Monor. András Ács, the homestead's owner, had promised Rozinger that he would provide him and his family shelter if needed. The Ács family attended to every need of the escapees.

In November 1944, Soviet troops seized control of the region, and there was no need to hide any more. Rozinger returned to his home to see that it had been ransacked. Even the furniture was taken by the looters. Nobody minded the abandoned homes of the Jews; they had been occupied by locals because nobody returned from Auschwitz. The rescuers, however, saved Jewish people from certain death without any thought of personal gain while risking their own lives.

On the 10th of June, 2014, the Yad Vashem Institute recognized Ödön Mózsza, Katalin Csáki, András Ács, his wife Julianna and their daughter Margit Kiss as one of the Righteous Among the Nations.

As there are no known living relatives of Ödön Mózsza and Katalin Csáki, their posthumous awards are preserved by the Yad Vashem Institute in Jerusalem.

The posthumous award of András Ács, his wife Julianna and their daughter Margit Kiss will be received by Margit's son András Kiss.

MEGMENTŐ: Balla Alajos
MEGMENTETTEK: Révész Kata, Tevan Pálné, Tevan Rezsóné
és gyermekei, Zsófia és György

Balla Alajos 1944 októberében a magyar hadseregben tisztként szolgált. Pár nappal azelőtt, hogy a békéscsabai gettó lakóit Auschwitzba deportálták, Balla megmentette a gettóból Révész Katát, Tevan Pálnét, Tevan Rezsónét és gyermekeit, Zsófiát és Györgyöt. Kimenekítette őket a gettóból, majd a saját lakásában bújtatta őket, ami üres volt, ugyanis a családja a Balatonnál nyaralt. Két héttel később, mielőtt a családja visszajött volna a nyaralásból, Balla elkísért mindenkit vonattal Pestre. Zsille Zsigmondnál helyezte el őket, ahol már húsz másik zsidó bujkált. Zsófiát nővérként helyezte állásba.

Ezek után Révész Katát vonattal vitte le egy balatoni faluba, és elintézte, hogy Kata is nővérként kezdjen dolgozni. Amikor Balla megtudta, hogy a nyilasok be akarnak törni Zsille lakásába, azonnal kiszöktette onnan a bujkálókat és máshol rejtette el őket.

2013. december 3-án a Jad Vasem Intézet Balla Alajost a Világ Igaza kitüntetéssel jutalmazta.

Balla Alajos posztumusz kitüntetését unokája, Balla György veszi át.

RESCUERS: Alajos Balla
THE RESCUED: Kata Révész, Mrs. Pálné Tevan, Mrs. Rezsóné Tevan
and her children Zsófia and György

In October 1944, Alajos Balla served as an officer of the Hungarian Army. A few days before the deportation of the residents of Békéscsaba's ghetto to Auschwitz, Balla had rescued Kata Révész, Mrs. Pálné Tevan, Mrs. Rezsóné Tevan and her children, Zsófia and György. He helped them escape from the ghetto and, as his family was on holiday at Lake Balaton and his apartment was empty, he gave them shelter in his own home. Two weeks later, before his family's return, Balla accompanied the rescued to Budapest by train. He helped them find accommodation at Zsigmond Zsille's home. Zsille had already provided shelter for twenty other Jewish people. Balla got Zsófia a job as a nurse.

Later, he took Kata Révész to a village near Lake Balaton, and ensured that she would also be hired as a nurse. When Balla learnt that the Arrow Cross Party was about to raid Zsille's apartment, he took immediate action and took the people hiding there to another safe location.

On the 3rd of December, 2013, the Yad Vashem Institute recognized Alajos Balla as one of the Righteous Among the Nations.

Alajos Balla's posthumous award will be received by his grandson, György Balla.

MEGMENTŐ: Bozsik Rozália

MEGMENTETTEK: Gregus (Guttman) Imre, nővére Guttman Holtzer Kornélia és lánya Holtzer Anna Mária, akik ma Leah Ben Tzvinek hívnak.

Gregus Imre a szlovákiai Kassán született. A gimnázium éveit nagyon összeharagította Bucó nevű osztálytársával. Bucó édesapja zsidó volt, édesanyja Rozália keresztény. 1943-ban meghalt Bucó édesapja és Rozália elköltözött a fiával Budapestre.

1944-ben rosszabbra fordult a szlovák zsidók élete és Imre nagyon félt. Rossz helyzetében Rozáliától kért segítséget, aki meghívta őt Budapestre. Rövid időn belül Imre átszökött a határon és Budapestre utazott, ahol Rozália fogadta és bújtatta őt. Imre nővére, Kornélia Budapesten élt a férjével. Miután a férjét munkaszolgálatba vitték, Kornélia attól félt, hogy a gettóban fog maradni, ezért ő is Rozália segítségét kérte. Rozália őt és a lányát, Anna Máriát is befogadta és Imrével együtt bújtatta a lakásában. Rozália pontosan tudta, hogy mi történik, így amikor razzitól lehetett tartani, mindenkit elmenekített Velence üdülővárosába.

1945 tavaszán vége lett a háborúnak, a németek kivonultak minden megszállt országból. A nyilas pártot levertek Magyarországon és az összes bujkáló előjöhettek a bújóhelyeikről. Imre Kanadába költözött, de rendszeresen látogatta Rozáliát Budapesten, egészen az asszony 1989-es haláláig. Kornélia és Anna Mária Izraelbe vándoroltak ki.

2014. február 25-én a Jad Vashem Intézet Bozsik Rozáliát a Világ Igaza kitüntetéssel jutalmazta.

Bozsik Rozália posztumusz kitüntetését fia, dr. Tóri Fedor veszi át.

RESCUERS: Rozália Bozsik

THE RESCUED: Imre Gregus (Guttman), his sister Kornélia Guttman Holtzer and daughter, Anna Mária Holtzer, now known as Leah Ben Tzvi.

Imre Gregus was born in Košice in Slovakia. During his years in secondary school, he became good friends with Bucó (Fedor Tóri), a classmate of his. Bucó's father was Jewish, and his mother Rozália was Christian. In 1943, Bucó's father died, and Rozália moved to Budapest with her son.

The situation of Slovakian Jews took a turn for the worse in 1944, and Imre feared for his life. In his dire situation, he asked Rozália for help, who invited him to Budapest. Imre snuck through the border, and traveled to Budapest where Rozália met him and gave him shelter. At that time, Imre's sister Kornélia was living in Budapest with her husband. After her husband had been taken for labor service, Kornélia feared that she would be forced to stay in the ghetto so she also turned to Rozália for help. Rozália gave her and her daughter Anna Mária shelter alongside Imre. She was fully aware of the events taking place. Therefore, when raids were to be expected, she took everybody to the holiday town of Velence.

In the spring of 1945, the war ended, and the Germans left all the countries they had invaded. The Arrow Cross Party was crushed in Hungary, and everybody was free to come out of hiding. Imre moved to Canada and provided regular support for Rozália up until her death in 1989. Kornélia and Anna Mária emigrated to Israel.

On the 25th of February, 2014, the Yad Vashem Institute recognized Rozália Bozsik as one of the Righteous Among the Nations.

Rozália Bozsik's posthumous award will be received by her son, dr. Fedor Tóri.

MEGMENTŐ: Gedei István
MEGMENTETTEK: Dr. Beck György és Weiner Pálné

Weiner Pálnak két leánygyermek volt, Lili és Franciska. Lili férje, Gedei István keresztény ember volt, másik lánya, Franciska pedig Beck Leó felesége volt.

Beck Leót a magyar hatóságok munkaszolgálatba vitték, a család többi tagja pedig Budapesten maradt. Amikor a zsidókat csillagos házakba gyűjtötték, Weiner Pálné – Franciska édesanyja, Franciska és fia – az akkor 12 éves György – el kellett, hogy hagyják otthonukat. 1944 októberében a hatóságok a csillagos házak kiürítése és a lakók deportálása mellett döntöttek. A kiürítés felfordulásai közepette Franciska megpróbált megszökni, de a nyilasok elfogták. Nyoma veszett és azóta senki sem látta.

Gedei tudomására jutott a csillagos ház kiürítése. Így gyorsan a helyszínre sietett és sikerült megmentenie anyósát, Weiner Pálnét és unokaöccsét, Györgyöt, akiket otthonában bújtatott el. 1945-ben az orosz hadsereg budapesti hatalomátvételekor a rejtőzködők szabadon előjöttek búvóhelyeikről. Beck Leó is túlélte a munkaszolgálatot és egyesült túlélő családtagjaival – anyósával és fiával.

2014. október 21-én a Jad Vasem Intézet Gedei Istvánt a Világ Igaza kitüntetéssel jutalmazta.

Gedei István posztumusz kitüntetését unokaöccse, dr. Beck György veszi át.

RESCUERS: István Gedei
THE RESCUED: Dr. György Beck and Mrs. Pálné Weiner

Pál Weiner had two daughters, Lili and Franciska. The former's husband, István Gedei, was a Christian man. Franciska, the other daughter, was Leó Beck's wife.

The Hungarian authorities took Beck away for forced labor while the rest of the family stayed in Budapest. When the Jews were rounded up into houses marked with yellow stars, György and Mrs. Pálné Weiner, Franciska's 12 year-old son and her mother, were forced to leave their home. In October 1944, the authorities decided to deport the residents of the yellow-star houses. Franciska attempted to flee amid the turmoil but she was captured by the Arrow Cross Party. Nobody has seen her since.

Gedei got word that the yellow-star houses were being emptied. He rushed to the scene and managed to save Pálné Weiner, his mother-in-law, and György, his nephew, by hiding them in his own home. They could finally come out of hiding in 1945 after the Russian Army seized control of Budapest. Leó Beck survived the forced labor service and was reunited with the surviving members of his family, his mother-in-law and nephew.

On the 21st of October, 2014, the Yad Vashem Institute recognized István Gedei as one of the Righteous Among the Nations.

István Gedei's posthumous award will be received by his nephew, dr. György Beck.

MEGMENTŐ: Gosztonyi Ervinné (Varga Ida)

MEGMENTETTEK: Gosztonyi Ervin, Dr. Salamon Ferenc és szülei, és még több zsidó ember

Varga Ida a háború előtt házvezetőként dolgozott zsidó rokonainál, Gosztonyiéknál és ezalatt beleszeretett Ervinbe, akivel a háború után össze is házasodott.

A nyilasok 1944.10.15-én átvették a hatalmat. Amikor a zsidókat a csillagos házakba költöztették, a Gosztonyi családnak is mennie kellett. Ida már előzőleg célzott arra, hogy ha segítségre lesz szükségük, szóljanak neki. Szabó bácsi – aki a megmentett vallomása szerint németellenes és szociáldemokrata meggyőződésű volt –, a zsidó ház kapuőre közölte, hogy este be kell zárnia a kaput és senki sem hagyhatja el a házat. Ezért akinek van hová mennie, az ezt este előtt megteheti. Ennek megfelelően a túlélő családja összepakolt, nyitva hagyták a lakás ablakait azért, hogy azt higgyék, hogy az ablakon keresztül menekültek és a kapuőr segítségével a kapun keresztül elhagyták a csillagos házat. Az egyik helyi munkás, aki a zsidó ház mellett dolgozott, adott az akkor 14 éves Salamon Ferencnek egy olyan igazolást, miszerint ő a hivatalos összekötője a különböző óvóhelyeknek. Ez az igazolás a tulajdonosának szabad mozgást biztosított a városban.

A kapuőr elkísérte a családot egészen Ida lakásáig, aki már várta őket. Ida felfedezte, hogy a fürdőszobája felett van egy 4x4 méteres helyiség, amit másodlagos vagy helyettesítő tetőnek építettek a földszinten elhelyezkedő irodának azért, hogy spóroljanak a fűtéssel. Ida úgy döntött, hogy itt fogja elbújítani a családot. Így is történt, a 8 zsidó ember ide költözött be és egy vasalódeszkán keresztül ment át esténként Ida fürdőszobájába. Egész nap a bűvőhelyen voltak csendben, mozgás nélkül azért, hogy a földszinti irodában dolgozók ne hallják őket. Ferenc elbeszélése alapján szükségleteiket egy zöld vázába végezték és esténként Ida fürdőszobájában fürödtek. Ida gondoskodott nekik éleletről. Az állandó bombázásoktól a bűvőhely egyik fala megsérült, ezért el kellett hagyniuk ezt a helyet. Több mint egy hónap után, 1944. december 30-án Ida szenes pincéjébe költöztek át. A bejáratot egy szekrényrel zárták le azért, hogy azt higgyék, nem lehet tovább haladni ott. A felszabadulásig itt maradtak egész nap a széken feküdve és várva, hogy este Ida hozza a hideg ételmezt. 63 ilyen nap után Ida lement a pincébe és elmondta nekik, hogy a Vörös hadsereg felszabadította Budapestet.

2014. június 16-án a Jad Vasem Intézet Gosztonyi Ervinnét (Varga Idát) a Világ Igaza kitüntetéssel jutalmazta.

Gosztonyi Ervinné (Varga Ida) posztumusz kitüntetését fia, Gosztonyi László veszi át.

RESCUERS: Ervinné Gosztonyi (Ida Varga)

THE RESCUED: Ervin Gosztonyi, Dr. Ferenc Salamon, his parents, and several other Jewish people

Before the war, Ida Varga had worked as a housekeeper at her Jewish relatives' house. Meanwhile, she fell in love with Ervin whom she married after the war.

The Arrow Cross Party seized power on the 15th of October, 1944. Jewish people, including the Gosztonyi family, were moved to yellow-star houses. Earlier, Ida had told them that they should turn to her if they need help. According to the rescued, Mr. Szabó, the watchman for the house of Jews, was a man of anti-German sentiment and social democratic conviction. He told the residents that he would have to lock the gate at night. However, those who wanted to go anywhere were free to do so during the day. The family packed their things, left the window open to make it seem as if they had escaped through that route, and left the yellow-star house with the help of the gatekeeper. A local who worked near the house gave Ferenc Salamon a note stating that he is the official contact person for several air raid shelters. With this document, Salamon, who was 14 at that time, was free to move around the city.

The watchman accompanied the family to Ida's house. Ida was expecting them. She noticed that there was a four meter by four meter room above her bathroom. Originally, it was intended to provide a second roof for the office on the ground floor to make heating more efficient, but Ida decided that she would hide the family there. The group of eight Jews moved in. At night, they walked over to Ida's bathroom through an ironing board. During the day, they kept quiet in the shelter so the people working downstairs in the office would not hear them. According to Ferenc, they used a green vase as a chamber pot, and emptied it in the bathroom during the night. Ida supplied them with food. Later, one of the walls was damaged by the constant bombardment, forcing them to leave the shelter. After living there for more than a month, they moved to Ida's coal cellar on the 30th of December, 1944, where they barred the entrance using a cupboard so people would think that it was a dead end. The group stayed there until the end of the Nazi occupation. During the day, they lay on the lumps of coal, waiting for the evening to come when Ida would bring them some food. 63 days had passed before one day Ida came downstairs and told them that the Red Army had liberated Budapest.

On the 16th of June, 2014, the Yad Vashem Institute recognized Ida Ervinné Gosztonyi as one of the Righteous Among the Nations.

Ida Ervinné Gosztonyi's (Ida Varga) posthumous award will be received by her son, László Gosztonyi.

MEGMENTŐ: Nemes Tiborné (Vaskó Ilona) MEGMENTETTEK: A Baral család

Franka Baral, lánykori nevén Franka Feuer, a lengyelországi Krakkóban élt férjével és három gyermekükkel. Samuel Baral saját apja, Yehuda üzlettársaként szőrmeikkel kereskedett. A nácik Lengyelország lerohanása előtt alig pár nappal gettóba zsúfolták Krakkó zsidóságát. 1942-ben a város külterületén létre jött a pászówi koncentrációs tábor, ahová áttelepítették a gettóban maradt zsidók nagy részét, így a Baral családot is.

Franka csodával határos módon sikeresen megszökött a táborból, és vele ment három gyermekük, Jacov, Aneta és Martin. Húga, Hela gyermekei, Ada, Paula és Olga, is nagynénjükkel menekültek el. Mind a heten eljutottak a szlovákiai Dunamocs faluig, ahol katolikus lengyel menekülteknek adták ki magukat. Néhány hónap múltán Franka aggódni kezdett amiatt, hogy esetleg fény derül kilétükre, így 1943-ban mindannyian a német megszállás által ekkor még nem sújtott Budapest felé indultak abban a reményben, hogy a magyar fővárosban be tudnak olvadni a lengyel menekültek tömegébe.

Eleinte a város különböző pontjain éltek. Némi idő elteltével Franka végül megismert egy Vaskó Ilona nevű magyar nőt, és hajlandó volt segíteni és befogadni a menekülő anyát és a hat tizenévest.

1944 júniusában Budapest rendkívül veszélyes hellyé vált. A német megszállást követően a zsidókat sárgacsillagos gettóházakba terelték, az oroszok pedig folyamatos tűz alatt tartották a várost. Ilona féltette pártfogoltjait, ezért egy Nyíregyháza közeli kis faluba vitte édesanyja házába. Itt magyar nyelvtudás híján ismét lengyelországi katolikus menekültekként mutatták be őket. Felvett személyazonosságuk védelmében ezen a helyen maradtak a felszabadulásig, és a ház körüli teendőkben segítettek.

Ada, Paula és Olga édesanyja, Hela sajnos Pászówban életét vesztette, Franka férje azonban életben maradt, és a háborút követően a család Ausztráliába vándorolt. Franka lengyelül levelezve ezután is kapcsolatban maradt bátor megmentőjével, akit csak Ilonkának becézett.

2011. június 21-én a Jad Vashem Intézet Nemes Tibornét (Vaskó Ilonát) a Világ Igaza kitüntetéssel jutalmazta.

Nemes Tiborné (Vaskó Ilona) posztumusz kitüntetését unokája, Körmendi Ottóné veszi át.

RESCUERS: Tiborné Nemes (Ilona Vaskó) THE RESCUED: the Baral family

Franka Baral lived in Krakow, Poland, with her husband and three children. Samuel Baral was a partner in his father Yehuda's business, selling furs. Only a few short days after the occupation of Poland the Nazis established a ghetto in Krakow, and the city's Jews were crammed into it. In 1942 the Plaszow camp was established on the outskirts of Krakow; many of the Jews who were left in the ghetto were taken to the camp, including the Baral family.

Somehow Franka managed to escape the camp with her three children; Jacov, Aneta and Martin; her sister's, Hela's children, Ada, Paula and Olga, also managed to escape along with their aunt. All seven made their way into Slovakia, reaching the village of Dunamocs, where they posed as catholic refugees from Poland, but after a few short months Franka became wary and was afraid that their identity would be revealed. So in 1943 they all travelled to Budapest, hoping to go unnoticed as Polish refugees among the crowds in the Hungarian Capital, which was not yet under German occupation.

At first the refugees lived in different places around the city. Eventually Franka met a Hungarian woman by the name of Ilona Nemes; Ilona, who had divorced her Fascist husband, was willing to help the Jewish refugee and the six teenagers, who all came to live in her home.

In June 1944 Budapest had become extremely dangerous: Hungary was now under German occupation, the Jews were being herded into the „Yellow Star” ghetto-houses, and the Russians were bombing the city constantly. Ilona, fearful for the fate of her protégés, took them to her mother's home in a small village near the town of Nyíregyháza, where they were introduced again as Catholic refugees from Poland (they did not speak any Hungarian). There they remained under their assumed identity, helping around the house and taking part in the chores, until liberation.

Hela, mother of Ada, Paula and Olga, did not survive; she perished in Plaszow. Franka's husband did survive, and soon after the war the family immigrated to Australia. Franke kept in touch with her brave rescuer „Ilonka” (as she was affectionately called) – to whom she wrote in Polish.

On 21 June, 2011, the Yad Vashem Institute recognized Tiborné Nemes (Ilona Vaskó) as one of the Righteous Among the Nations.

The posthumous award of Tiborné Nemes (Ilona Vaskó) will be received by her granddaughter, Mrs. Ottóné Körmendi.

MEGMENTŐ: Vági Margit MEGMENTETTEK: Weinberger Gábor és édesanyja

Ez a történet a zsidó Weinberger család története. 1944. március 19-én bevonultak a németek Magyarországra, az édesapa, dr. Weinberger Árpád egy rövid szabadság után visszatért a munkaszolgálatba, így egyedül maradt otthon felesége, Anna és az akkor 9 éves Gábor, aki nem járt iskolába. A Weinberger család a szomszédjaira támaszkodott, főleg a Politzer családra, akik segítettek nekik szükségleteik megszerzésében. Erzi, a Weinberger család volt bejárónője segített még sokat. Sokszor elvitte Gábort a Duna partra sétálni, a sárga csillag nélkül. Nagyon szerette a gyereket, kirándult vele és a szülők tudta nélkül játékokat vett neki.

A nyilasok hatalomra törése után 1944. október 15-én az édesapát, Dr. Weinberger Árpádot kitoloncolták és később megölték. Az édesanyjának Annának dolgoznia kellett, így Gábor egyedül maradt otthon. Politzerné segített a kisfiúnak, miután az ő férjét is kitoloncolták a többi zsidó férfival együtt. 17 éves lánya, Politzer Zsuzsi „eltűnt” a házból. Később derült csak ki, hogy egy régi udvarlója, egy Ervin nevezetű katona bújtatta. Ekkor jutott az eszükbe, hogy kimenekülnek a csillagos házból és a katolikus nagynéninél, Vági Margitnál elbújnak, aki Zuglóban lakott. Gábort két munkaszolgálatos és Ervin szöktette ki a csillagos házból. Ervin a kabátja alá rejtette a gyereket és úgy vitte ki a csillagos házból. Ervin magához vitte a gyereket, ahol találkozott az „eltűnt” Zsuzsival. Másnap Ervin elindult megkeresni a keresztény nagynénit, hogy hozzá tudja vinni a zsidó kisfiút. Ervin Gábort először Rózsihoz vitte, aki elküldte őt a testvéréhez, Vági Margithoz, mert féltette a családját. Később Anna, Gábor édesanyja is Margithoz menekült, miután katolikusok segítségével elszökött a munkaszolgálatból.

Így rejtették az édesanyját és fiát Margitnál 3 hónapon keresztül, mialatt a szomszédok nyilasok voltak. Akadt köztük olyan is, aki néha meglátogatta Margitot. A látogatások alatt a zsidó anya és fia vagy a szomszéd szobában vagy a fürdőszobában vártak síri csendben. Az egyik alkalommal fegyveres nyilasok érkeztek a lakásba. Ekkor Margit megkérte az anyát és fiát, hogy az ő és testvére, Rózsi lakása közötti lichthófbn rejtőzzenek el.

Budapest ostroma alatt a hideg és az állandó bombázások mellett a legtöbb lakos lemenekült az óvóhelyekre. Így tett Rózsi és családja, Margit lánya, Livia is. Mivel a zsidó anya és fia nem tudtak lemenni az óvóhelyre, Margit a lakásban maradt velük és az orosz felszabadításig bújtatta őket.

2013. november 5-én a Jad Vasem Intézet Vági Margitot a Világ igaza kitüntetéssel jutalmazta.

Vági Margit posztumusz kitüntetését Ilan Mor nagykövet a kitüntetett 92 éves lányának, Szalay Líviának otthonában már korábban átadta.

RESCUERS: Margit Vági THE RESCUED: Gábor Weinberger and his mother

This is the story of a Jewish family, the Weinbergers. On March 19th, 1944, German troops invaded Hungary. The father, dr. Árpád Weinberger returned to labor service after a short time off, leaving behind his wife Anna with their little boy. Gábor, the son, was just 9 at that time, and could not go to school. The Weinbergers relied on the help of their neighbors, especially the Politzer family, for acquiring daily supplies. Erzi, the housemaid of the Weinbergers also helped the family. She often took Gábor for walks along the Danube without his yellow star. She adored the children, took them hiking, and bought them toys without the parents knowing

After the Arrow Cross Party seized power on October 15th, 1944, the father, dr. Árpád Weinberger was deported and later killed. Anna, the mother, had to work, leaving Gábor alone. Mrs. Politzer, whose husband had been deported along with all other Jewish men, took care of the boy. One day her 17 year old daughter, Zsuzsi Politzer suddenly disappeared. As it turned out later, an old suitor, a soldier named Ervin had given her shelter. They decided to escape the yellow-star house, and hide at their Catholic aunt's place. Margit Vági, the aunt, lived in Zugló. Gábor escaped with the help of two men on labor service and Ervin, who rescued the child from the house by hiding him under his jacket. Ervin took Gábor to his house where he was reunited with Zsuzsi. The following day, Ervin set out to find the aunt so he could take the boy to her. First, Ervin took Gábor to Rózsi who, fearing for her family's safety, sent him to her sister, Margit Vági. Later on, a few Catholics helped Anna escape labor service. She joined Gábor later at Margit's home.

Margit helped the mother and son hide for three months, knowing full well that the neighbors next door were ardent Arrow Cross Party supporters. Some of the neighbors even visited Margit occasionally. During these visits, the Jewish mother and her son waited in complete silence in either the adjacent room or the bathroom. One day a group of armed Arrow Cross Party members arrived. Margit told the mother and son to hide in the air shaft between the apartments of Margit and her sister Rózsi.

During the siege of Budapest, the cold weather and the continuous bombardment forced most of the residents to move to the air raid shelters. Livia, Margit's daughter did so, along with Rózsi and her family. However, as the Jewish mother and son could not enter the shelter, Margit stayed in the apartment with them up until the liberation by the Russian forces.

On the 5th of November, 2013, the Yad Vashem Institute recognized Margit Vági as one of the Righteous Among the Nations.

Ambassador Ilan Mor handed over Margit Vági's posthumous award to her now 92 year old daughter, Livia Szalay in her home.

MEGMENTŐ: Víg József és felesége, Mária MEGMENTETTEK: Feuer Gusztávné Kurz Augustza

A németek 1944. márcus 19-i bevonulása után a zsidókat sárga csillag viselésére kötelezték. Feuerék házát zsidó háznak nevezték ki, így a már eleve zsúfolt lakásukat több másik zsidó családdal kellett megosztaniuk. A csillagos házban laktak 1944. október 15-ig, a nyilasok hatalomra jutásával más megoldást kerestek.

Helga édesanyja, Kurz Augustza megmentésére így emlékezik vissza: „Édesapám igazolást küldött anyámnak arról, hogy ő már munkaszolgálaton van, így próbálta megakadályozni, hogy édesanyámat is bevigyék, mint minden 16-40 év közötti zsidó nőt az 1944. október 22-ei rendelet szerint. Szerencsére édesanyám nem használta az engedélyt, ő egyszerűen eltűnt. A háború előtt szüleim Víg Józseffel dolgoztak együtt, aki kárpitos volt. Ő fogadta be anyámat az Almássy tér 13. szám alatti lakásába. Anyám nála tartózkodott hamis papírokkal, amely szerint ő egy távoli rokon. A szüleim nagyon hálásak voltak Víg Józsefnek és családjának és a háború után is tartották velük a kapcsolatot, sőt lehetséges, hogy együtt is dolgoztak. Később az élet másfelé sodort minket. Felnőttként is Vígék a segítségemre voltak, amikor a lakásomat rendeztem be.”

2013. december 29-én a Jad Vashem Intézet Víg Józsefet és feleségét a Világ Igaza kitüntetéssel jutalmazta.

Víg József és felesége Mária posztumusz kitüntetését fiuk, Vig József veszi át.

RESCUERS: József Víg and his wife Mária THE RESCUED: Augustza Feuer Gusztávné Kurz

After the German invasion on the 19th of 1944, Jewish people were forced to wear yellow stars. The house of the Feuer was designated to house Jews, forcing the family to share their already crowded home with several other families. They lived in the yellow-star house until October 15th, 1944, but with the Arrow Cross Party's rise to power, they looked for another solution.

The following is Helga's recollection of the rescue of her mother Augustza Kurz: „My father sent my mother a document about him already being in labor service. This was an attempt to prevent my mother from also being taken for forced labor as had been mandated for all Jewish women between 16 and 40 years of age by the decree of October 22, 1944. Fortunately, my mother did not resort to using the document; she just disappeared. Before the war, my parents had worked with an upholsterer, József Víg. He took my mother in and gave her shelter in his apartment at 13 Almássy Square. My mother stayed there with false documents stating that she was a distant relative. My parents were very grateful to József Víg and his family, and kept in touch after the war. They also may have worked together again. Later on, life took us down different paths. However, the Víg's also gave me a hand when I was looking to furnish my apartment.”

On the 29th of December, 2013, the Yad Vashem Institute recognized József Víg and his wife as one of the Righteous Among the Nations.

The posthumous award of József Víg and his wife Mária will be received by their son, József Víg.

A Világ Igazainak neve a Becsület Falán a Világ Igaza Kertjében

The name of the Righteous Among the Nations engraved on the Wall of Honor in the Garden of the Righteous.

2015.

ISRAEL